

NIETOPERZE

W OCZACH DZIECI

**PRZEGLĄD PRAC UCZESTNIKÓW KONKURSU PLASTYCZNEGO
ORGANIZOWANEGO PODCZAS XVIII PODKARPACKIEJ NOCY**

POLSKA AKADEMIA NAUK

STOWARZYSZENIE WSPÓŁPRACY POLSKA - WSCHÓD PODKARPACKI ODDZIAŁ WOJEWÓDZKI

Stowarzyszenie Współpracy
POLSKA - WSCHÓD

Wydano pod redakcją

Gabriela Zajdla

Polska Akademia Nauk

**Stowarzyszenie Współpracy
Polska Wschód**

ISBN 978-83-66847-16-3

Przekazujemy Państwu album zawierający prace dzieci biorących udział w konkursie plastycznym „Nietoperze w oczach dzieci” który odbył się we wrześniu 2021 roku w Czarnorzekach podczas XVIII Nocy Nietoperzy.

Podkarpacka Noc Nietoperzy organizowana jest corocznie w ramach Międzynarodowej Nocy Nietoperzy i ma na celu, między innymi kształtowanie pozytywnego stosunku ludzi do nietoperzy. Pomimo tego że, tradycja ochrony nietoperzy w Polsce sięga XIX wieku, dopiero w ostatnich latach obserwuje się wzrost zainteresowania tą grupą ssaków i problemami ich ochrony. Ochroną prawną w objęte są wszystkie występujące w Polsce gatunki. Ssaki te są niezwykle pożyteczne, zjadają masę szkodliwych owadów, w tym niezwykle dokuczliwe komary.

Nietoperzy nie należy się bać!

„Podkarpacka Noc Nietoperzy”, jak co roku zorganizowana została przez Społeczny Komitet Organizacyjny składający się z przedstawicieli Stowarzyszenia Współpracy Polska Wschód, Gminy Korczyna i Gminnego Ośrodka Kultury w Korczynie, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Polskiej Akademii Nauk, Lasów

Państwowych, oraz Zespołu Karpackich Parków Krajobrazowych w Krośnie, na czele z przewodniczącym Stanisławem Juchą. W tym roku wydarzenie objęła honorowym patronatem Sekretarz Stanu i Główny Konserwator Przyrody, Ministerstwa Klimatu i Środowiska Pani Małgorzata Golińska.

Na konkurs wpłynęło 314 prac wykonanych różnymi technikami plastycznymi wykonanych przez dzieci i młodzież ze szkół podstawowych z terenu województwa podkarpackiego.

Niniejszy album został przygotowany i wydany dzięki wsparciu finansowemu Polskiej Akademii Nauk Stowarzyszenia Współpracy Polska Wschód oraz osób zaangażowanych w działalność propagującą ochronę przyrody.

Życzymy przyjemnej lektury!

Prof. dr hab. Bronisław Wojciech Wołoszyn

Prezes Oddziału Podkarpackiego SWP-W Gabriel Zajdel

XVIII PODKARPACKA NOC NIETOPERZY

1 października 2021 roku na terenie gminy Korczyna odbyła się kolejna, już XVIII Podkarpacka Noc Nietoperzy. Impreza ta organizowana jest corocznie w ramach Międzynarodowej Nocy Nietoperzy i ma na celu, między innymi kształtowanie pozytywnego stosunku ludzi do nietoperzy. Tradycja ochrony nietoperzy w Polsce sięga XIX wieku, jednakże dopiero w ostatnich latach obserwuje się wzrost zainteresowania tą grupą ssaków i problemami ich ochrony. Ochroną prawną objęte są wszystkie występujące w Polsce gatunki. Polska przystąpiła również do Europejskiego Porozumienia o Ochronie Nietoperzy. Ssaki te są niezwykle pożyteczne, zjadają masę szkodliwych owadów, w tym niezwykle dokuczliwe komary, nietoperzy nie należy się bać!

„Podkarpacka Noc Nietoperzy”, jak co roku zorganizowana została przez Społeczny Komitet Organizacyjny składający się z przedstawicieli Stowarzyszenia Współpracy Polska – Wschód, Gminy Korczyna i Gminnego Ośrodka Kultury w Korczynie, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Polskiej Akademii Nauk, Lasów Państwowych, oraz Zespołu Karpackich Parków Krajobrazowych w Krośnie – na czele z przewodniczącym Stanisławem Juchą. W tym roku impreza objęta została honorowym patronatem Sekretarza Stanu i Głównego Konserwatora Przyrody, Ministerstwa Klimatu i Środowiska Pani Małgorzaty Golińskiej.

XVIII Podkarpacką Noc Nietoperzy rozpoczęła konferencja popularnonaukowa pod tytułem „Znaczenie kościołów i innych budynków sakralnych oraz opuszczonych obiektów militarnych i górniczych w ochronie zwierząt.”

Konferencję rozpoczął Przewodniczący Społecznego Komitetu Organizacyjnego Stanisław Jucha, a następnie głos zabrał Wójt Gminy Korczyna Jan Zych. Podczas konferencji naukowej referaty wygłosili:

Prof. dr hab. Bronisław W. Wołoszyn – Centrum Informacji Chiropterologicznej, Instytut Systematyki i Ewolucji Zwierząt PAN w Krakowie, dr Katarzyna Miłek – Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie, dr Grzegorz Kłys – Uniwersytet Opolski, Instytut Biologii, Anna Mackova, Nikola Kušnirakova – CHKO Východné Karpaty – Słowacja

Tytuły wystąpień:

1. „Biogeography and Biodiversity of bat fauna in the carpathian Mts.” Autorzy: Bronisław Wołoszyn , Dumitru Murariu (Rumunia)
2. „Ilościowa ocena różnorodności biologicznej Karpat – dylematy i próba syntezy” Autorzy: Bronisław Wołoszyn , Dumitru Murariu (Rumunia) Andriy Taras Bashta (Ukraina)
3. „Ecological aspects of bat hibernacula protection in caves and cave-like shelters” Autorzy: Bronisław Wołoszyn , Dumitru Murariu (Rumunia)
4. „Podziemia pogórnice i obiekty militarne jako miejsce zimowania nietoperzy” Autorzy: Grzegorz Kłys, Bronisław Wojciech Wołoszyn, Joanna Makuchowska – Fryc
5. „Ochrona nietoperzy w lasach” Autor: dr Katarzyna Miłek – Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie
6. „Netopiere v Chránenej krajinej oblasti Východné Karpaty” CHKO Východné Karpaty (Słowacja)

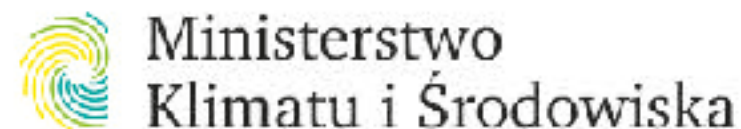
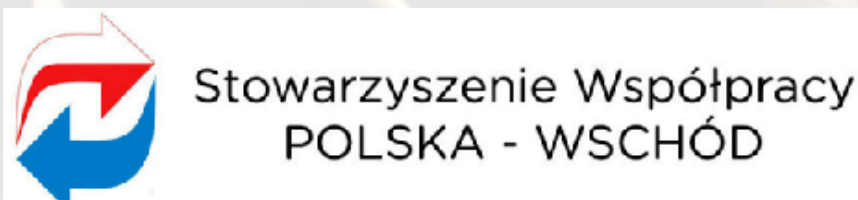
Na zakończenie Prezes Podkarpackiego oddziału SWP-W wręczył uczestnikom konferencji medale „Przyjaciel Nietoperzy”. Po części poświęconej zagadnieniom naukowym rozpoczęła się druga część Podkarpackiej Nocy Nietoperzy spotkanie informacyjno-edukacyjne wraz z rozdaniem nagród w konkursie „Podkarpackie Nietoperze”

Pierwszy zabrał głos prof. Bronisław W. Wołoszyn, a następnie dr Grzegorz Kłys z Instytutu Biologii Uniwersytetu Opolskiego poprowadził wykład dla dzieci i młodzieży przybliżający nietoperze. Trzeci wykład poprowadziła Dr Katarzyna Miłek z Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Krośnie, która w swojej prelekcji opisała sposoby ochrony siedlisk nietoperzy a także wpływ człowieka na życie nietoperzy.

Podczas spotkania głos zabrała również przedstawicielka Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska.

Po zakończeniu prelekcji odbyło się ogłoszenie laureatów konkursu plastycznego – „Podkarpackie Nietoperze” które poprowadził Wojciech Tomkiewicz – Dyrektor Gminnego Ośrodka w Korczynie. W tegorocznej edycji konkursu nagrody zostały ufundowane przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i Gminę Korczyna.

Celem konkursu było uwrażliwienie na piękno przyrody, oraz dostrzeganie jej niezwykłych detali na przykładzie nietoperzy. , jak również rozwijanie wśród dzieci i młodzieży umiejętności obserwacji przyrody, jej dokumentowania, interpretacji oraz opisu, mając na celu kształtowanie świadomości ekologicznej uczestników.

PRACE KONKURSOWE

Celem konkursu jest uwrażliwienie na piękno przyrody oraz dostrzeganie jej niezwykłych detali na przykładzie nietoperzy. Ponadto celem konkursu jest rozwijanie wśród dzieci i młodzieży umiejętności obserwacji przyrody, jej dokumentowania, interpretacji oraz opisu, a także kształtowanie świadomości ekologicznej uczestników.

Przedmiotem konkursu jest wykonanie pracy autorskiej w dowolnej technice plastycznej (rysunek, malarstwo, wyklejanka itp.) o tematyce związanej z nietoperzami, ich siedliskami, zimowymi i letnimi miejscami schronienia.

W konkursie wzięły udział dzieci szkół podstawowych w kategoriach:

- kl. 1-3 szkół podstawowych
- kl. 4-6 szkół podstawowych
- kl. 7-8 szkół podstawowych

W dalszej części przedstawiamy zwycięskie prace zgodnie z kategoriami oraz przegląd pozostałych prac złożonych na konkurs.

Wyróżnienia

- Lena Węgrzyńska – SP Nr 4 Krosno
- Laurą Chodak – SP Korczyna

W kategorii form przestrzennych

- I Nagroda – Aleksandra Kucharska – SP Węglówka
- II Nagroda Jan Filipowicz – SP Krosno

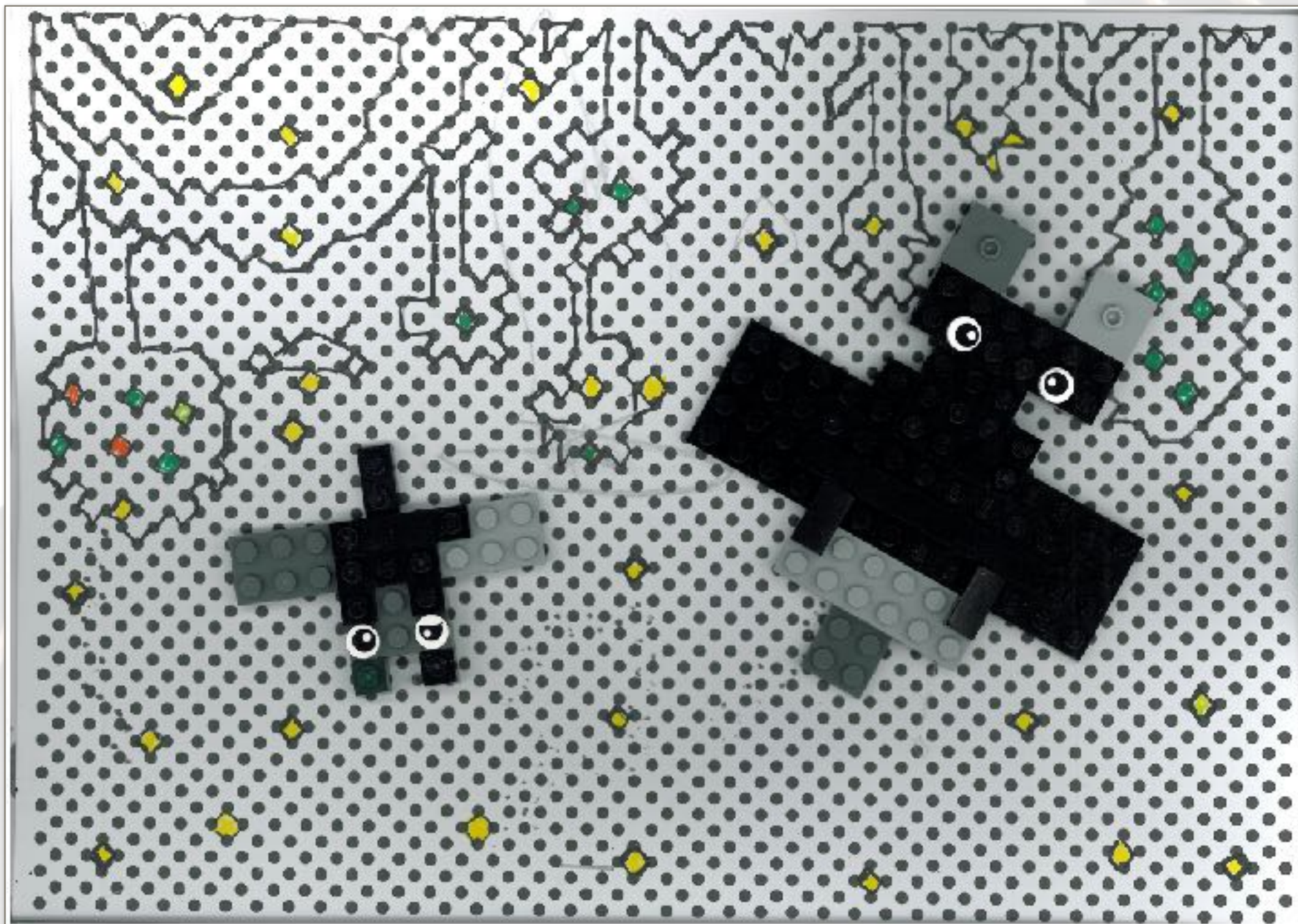

Wyróżnienia

- Anna Ekiert – SP Haczów
- Julia Starowiejska – SP Lubatowa

Wyróżnienie Specjalne od Jury

- Tomasz Michalski

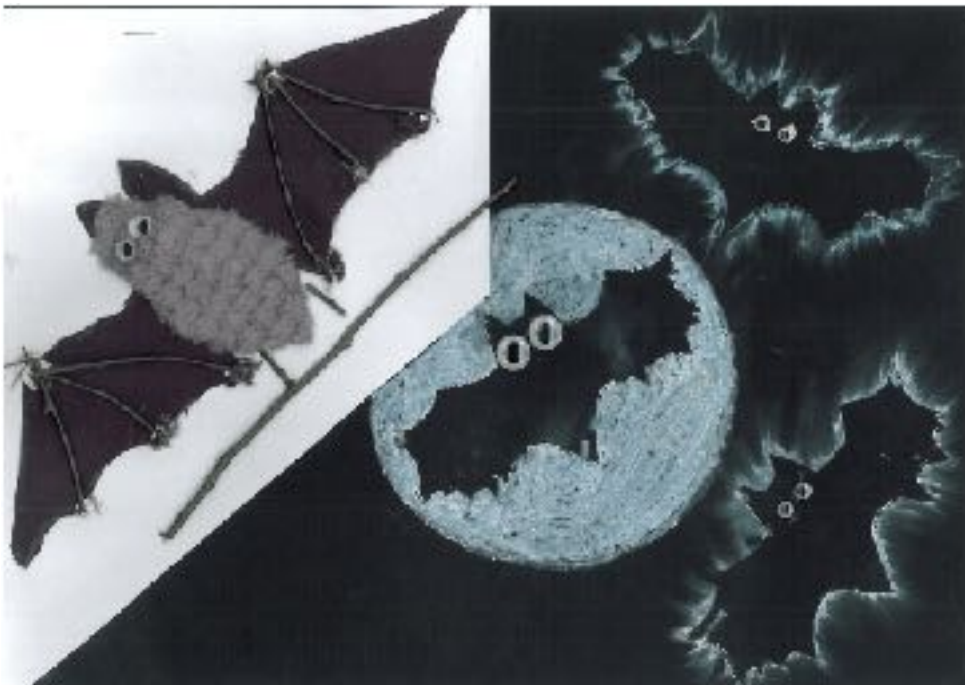
Kategoria klasy 1-3
I Nagroda Wiktor Kochan - SP Lubatowa

Kategoria klasy 1-3
II Nagroda Wiktorja Prajzner - SP Korczyna

Kategoria klasy 1-3 III Nagroda Liliana Koryto - SP Lubatówka

**Kategoria klasy 1-3 Wyróżnienie Eliza Jakubczyk – SP
Iwonicz**

**Kategoria klasy 1-3 Wyróżnienie Zofia Dąbrowska – SP
Odrzykoń**

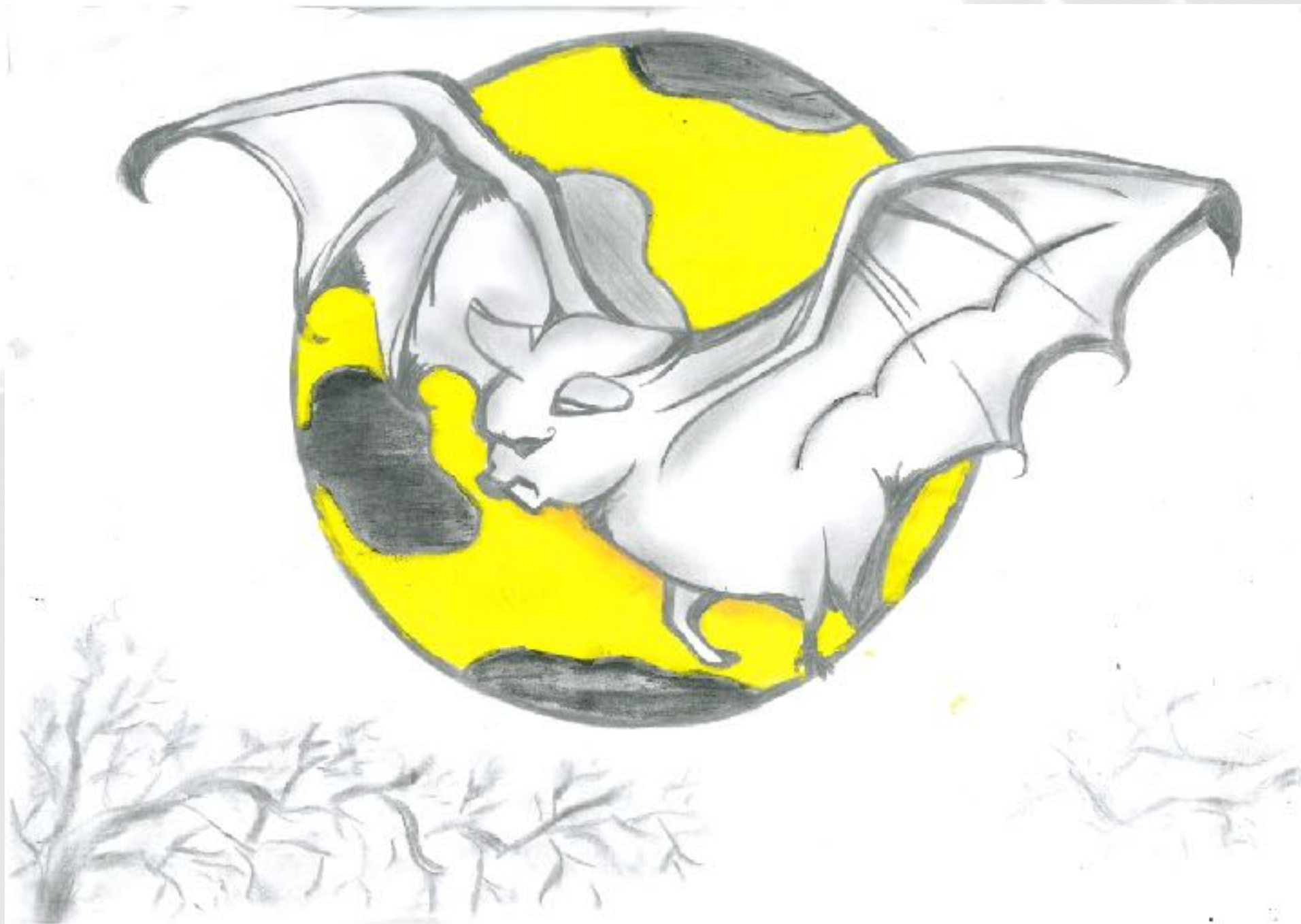
**Kategoria klasy 1-3 Wyróżnienie Alicja Mazur – SP15
Krosno**

Kategoria klasy 4-6 I Nagroda – Igor Helon – SP Dukla

Kategoria klasy 4-6 II Nagroda – Julia Łuksa – SP Krasna

Kategoria klasy 4-6 III Nagroda Mileną Jajuga – SP Węglówka

Kategoria klasy 4-6 Wyróżnienie - Lena Knurek SP Bzianka

Kategoria klasy 4-6 Wyróżnienie - Maciej Bargieł SP Potok

Kategoria klasy 7-8 I Nagroda - Malwina Wojnar SP Haczów

Kategoria klasy 7-8 II Nagroda - Amelia Kochańska SP Besko

TO JA - NIETOPEK !

mój
JADKOŚPIIS:

- KOMARY
- MRÓWKI
- MOTYLE
- CHRABĄSZCZE
- MUCHÓWKI

**Kategoria klasy 7-8 Wyróżnienie - Lena Węgrzyńska SP nr.4
Krosno**

Kategoria klasy 7-8 II Wyróżnienie - Laura Chodak SP Korczyna

**WYBRANE PRACE
KONKURSOWE**

Aleksandra Zimny

Amelia Janocha

Alicja Uziebło

Amelia Wojtoń

Aleksander Bobolek

Aleksandra Szmyd

Aleksandra Michna

Anna Gazda

Amelia Olszyk

Anna Kuklińska

Anna Sadowska

Anna Zygmunt

Antoni Aszklar

Antoni Gibała

Antonia Staroń

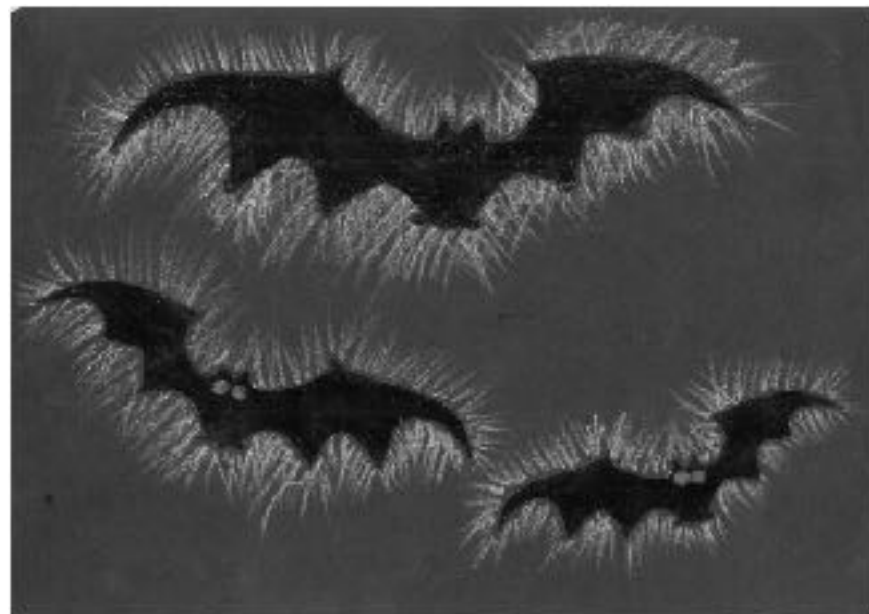
Bartłomiej Bek

Bartłomiej Kandefer

Bartosz Szczepanik

Bartosz Szydło

Daniel Albrycht

Daria Trygar

Dominika Podkul

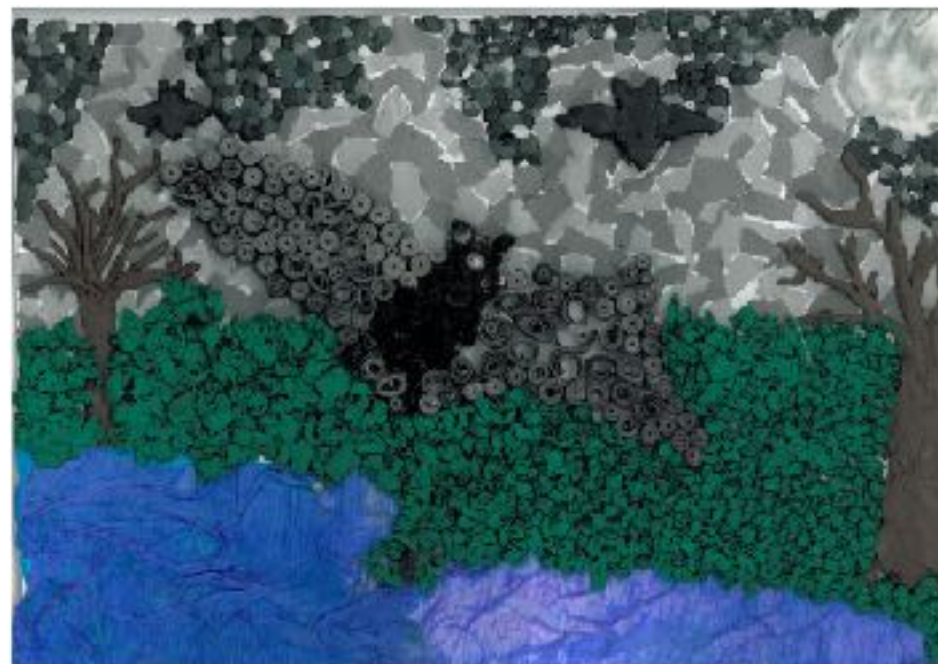
Dorota Dzikowska

Dominika Ustrzycka

Elena Rak

Eliza Paradysz

Ewelina Ścibor

Filip Penar

Gabriela Biały

Iga Świdrak

Franciszek Dembiczak

Izabela Węgrzyn

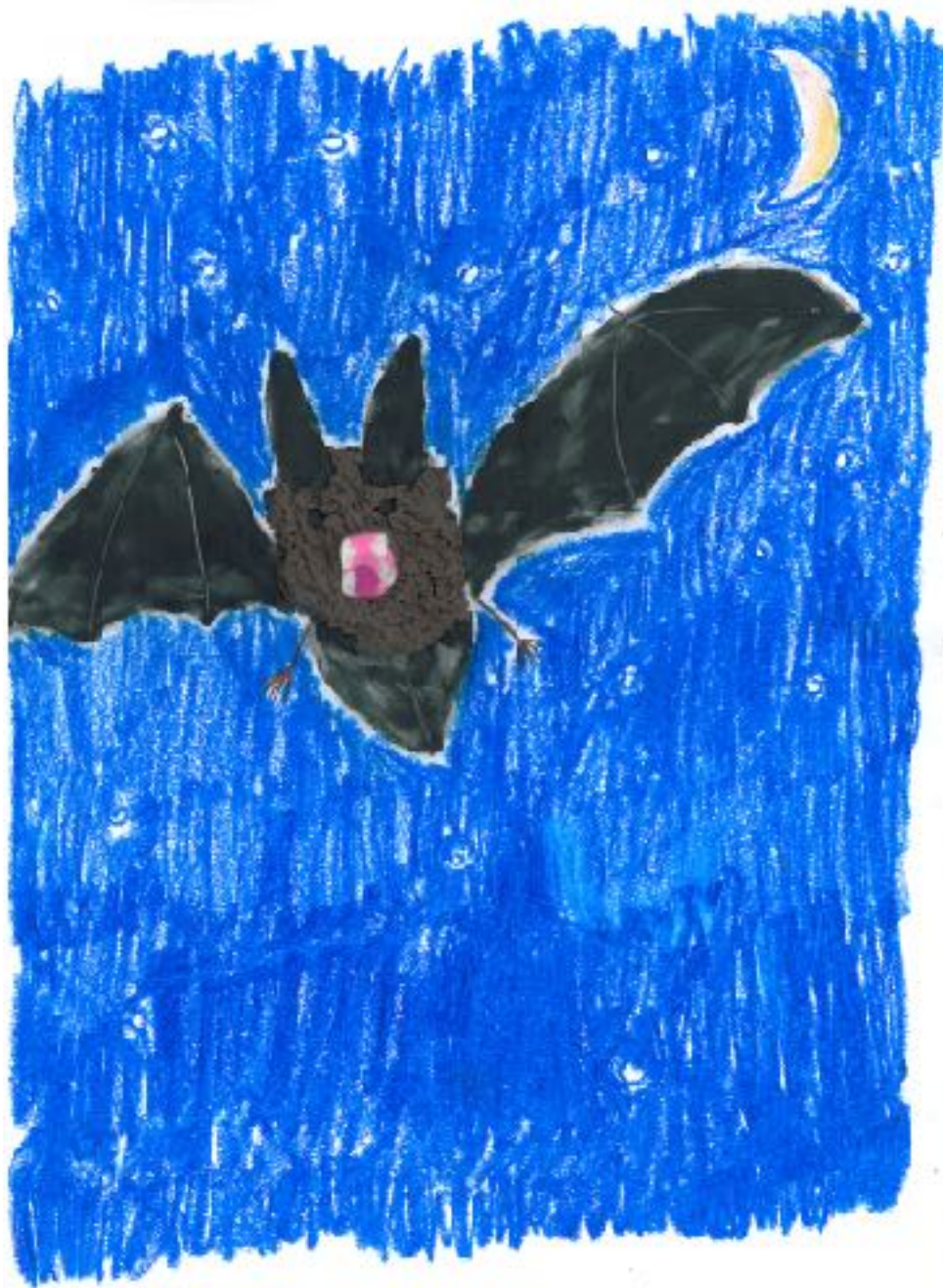
Jagoda Szałankiewicz

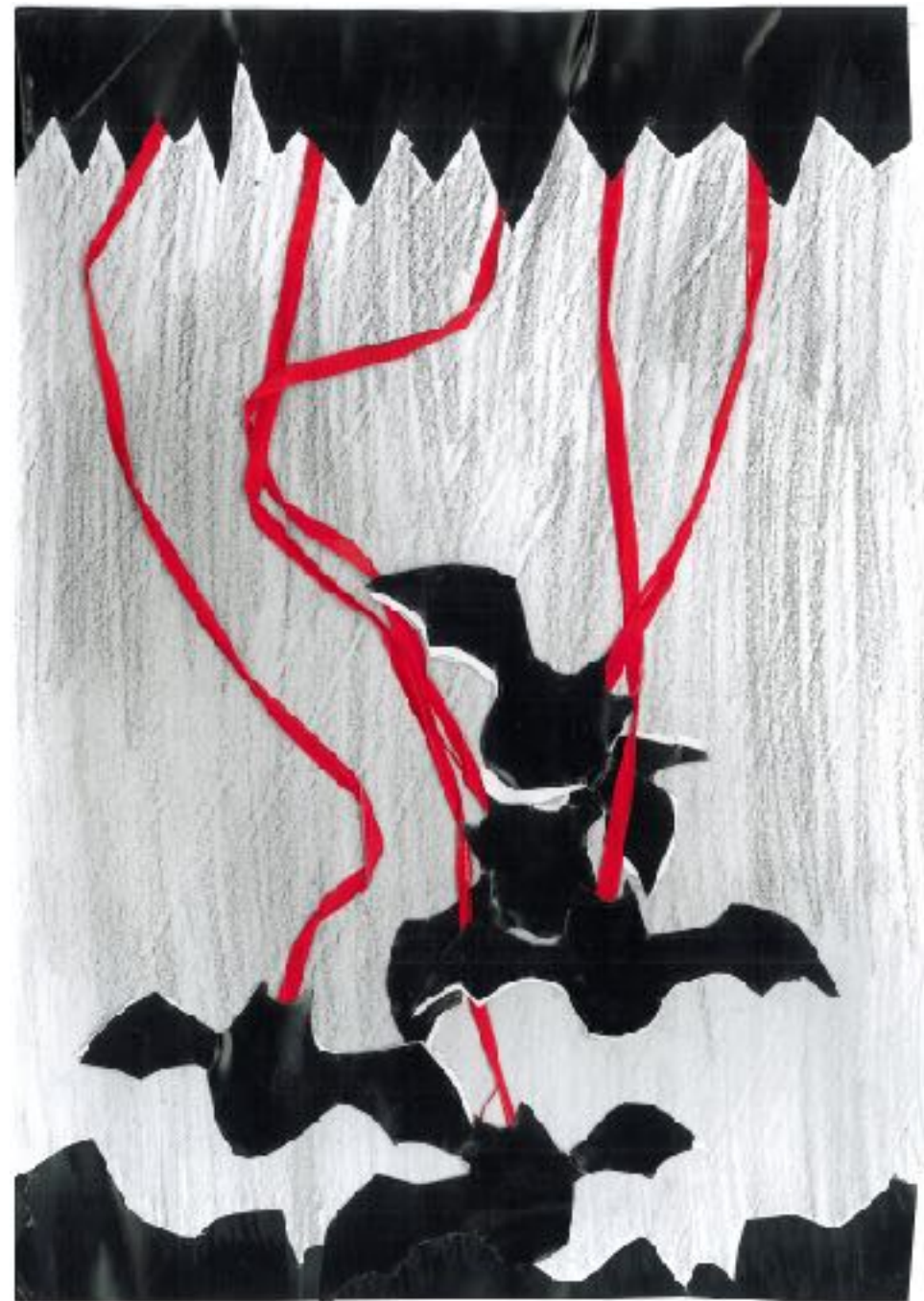
Jakub Hejnar

Julia Kaliszczyk

Jagoda Szczygieł

Julia Glazar

Julia Kapos

Julia Kietbasa

Julia Koziol

Julia Sajdak

Julita Pernal

Kacper Albrycht

Kacper Cichoń

Kacper Parylak

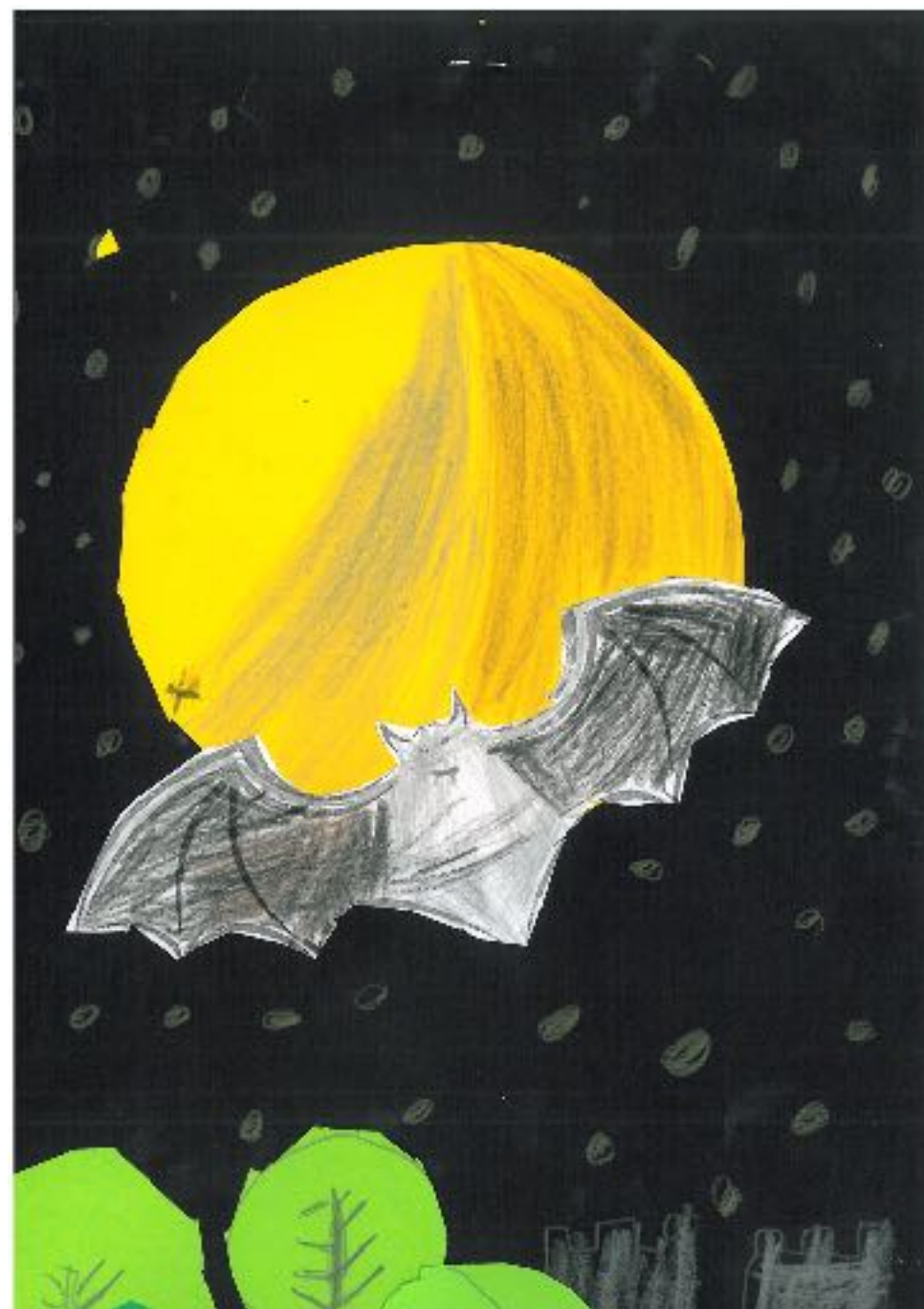
Kinga Lepucka

Lena Suti

Wiktoria Wanat

Zofia Pólchłopek

Maja Jurczak

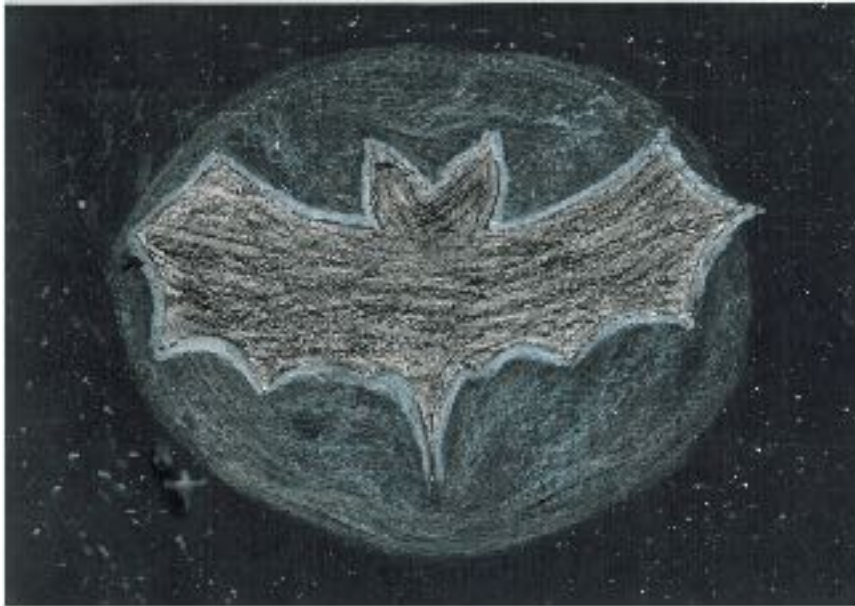
Oliwia Mikon

Róża Albrycht

Wojciech Kędzior

Patrycja Pilecka

Patryk Krawiec

Paweł Szerłaż

Rozalia Adamczyk

Stanisław Jędrusiak

Nikodem Wiernasz

Natalia Bac

Nikoletta Jeż

„KRYSZTAŁOWY MEDAL PRZYJACIEL NIETOPERZY”

Stanisław Jucha

Tradycja ochrony nietoperzy w Polsce sięga XIX wieku, jednakże dopiero w ostatnich latach obserwuje się na Podkarpaciu wzrost zainteresowania tą grupą ssaków i problemami ich ochrony. Ochroną prawną objęte są wszystkie występujące w Polsce gatunki, część z nich zostało umieszczonych w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt. Polska przystąpiła do Europejskiego Porozumienia o Ochronie Nietoperzy. Podejmowane są różne akcje edukacyjne. Działania Stowarzyszenia Współpracy Polska – Wschód w tym zakresie nie rywalizują ani nie wyręczają organizacji i instytucji zajmujących się ochroną nietoperzy lecz tworzą klimat i ramy organizacyjne do działań edukacyjnych i wymiany doświadczeń z naszymi sąsiadami – Ukrainą, Słowacją, Litwą, Białorusią a także Rumunią i Włochami. Inspiratorem naszych działań i przykładem zaangażowanej postawy ukierunkowanej na ochronę ginących gatunków zwierząt jest Pan Profesor Bronisław Wojciech Wołoszyn. Ważną działalnością edukacyjną jest poznawanie oraz upowszechnianie aktów prawnych dotyczących ochrony przyrody obejmujących nietoperze:

- ♦ przepisów polskich: Ustawy o ochronie przyrody, rozporządzenia w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (wszystkie nietoperze w Polsce są objęte ścisłą ochroną gatunkową), ustawa o ochronie zwierząt.
- ♦ przepisów Unii Europejskiej: Konwencji o różnorodności biologicznej z Rio de Janeiro, konwencji o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt tzw. Konwencja Bońska, porozumienie o ochronie populacji europejskich nietoperzy (w ramach Konwencji Bońskiej).

Kształtowanie pozytywnego stosunku ludzi do nietoperzy to niezwykle ważna aktywność wspomagająca inne działania i zapobiegająca szkodliwym działaniom dla nietoperzy i ich siedlisk. Dobrym przykładem akcji edukacyjnych dotyczących nietoperzy od 18 lat jest coroczna Noc Nietoperzy organizowana w województwie podkarpackim w ramach Międzynarodowej Nocy Nietoperzy oraz cykliczne międzynarodowe sympozja „Obiekty sakralne w ochronie zwierząt” i konferencje przypominające o odpowiedzialności człowieka za przetrwanie nietoperzy i innych ginących gatunków zwierząt. Stanowią one okazje do wyróżniania Kryształowym Medalem Przyjaciół Nietoperzy” ludzi zasłużonych za działalność naukową, zawodową i społeczną na rzecz odkrywania, poznawania i upowszechniania wiedzy o nietoperzach oraz innych ginących gatunkach zwierząt.

Medal o średnicy 72 mm i grubości 8 mm jest wykonany z ręcznie obrabianego szkła z zastosowaniem głębokich szlifów ozdobnych, osadzonych symetrycznie na całym obwodzie. Na przygotowanej powierzchni nanoszona jest specjalnymi farbami grafika przedstawiająca nietoperza w trakcie lotu. W górnej części na obwodzie widnieje napis KRYSZTAŁOWY MEDAL a w dolnej części PRZYJACIEL NIETOPERZY. W środkowej górnej części może być nazwa wydarzenia w trakcie którego wręczane są medale. Medal według tego projektu został wprowadzony jako wyróżnienie w 2012 roku i przyznawany przez Społeczny Komitet Organizacyjny Nocy Nietoperzy. Od roku 2022 medale będą przyznawane przez Kapitułę Medalu, w skład której wchodzi obywatele polscy posiadający duży autorytet i dorobek naukowy w dziedzinie poznawania i ochrony nietoperzy i innych ginących gatunków zwierząt.

Medal według tego projektu został wprowadzony jako wyróżnienie w 2012 roku i przyznawany przez Społeczny Komitet Organizacyjny Nocy Nietoperzy. Od roku 2022 medale będą przyznawane przez Kapitułę Medalu, w skład której wchodzić będą obywatele polscy posiadający duży autorytet oraz dorobek naukowy w dziedzinie poznawania i ochrony nietoperzy i innych ginących gatunków zwierząt. Honorowymi członkami Kapituły są uczeni z Polski i państw europejskich uczestniczących w realizacji programów ochrony przyrody którzy zostali już wyróżnieni Kryształowym Medalem Przyjaciół Nietoperzy.

Wśród Honorowych Członków Kapituły są:

Prof. dr hab. Małgorzata Turnau, członek PAN, dziekan II Wydz. PAN, Warszawa,

Prof. dr hab. Andrzej Grzywacz, członek PAN, Warszawa,

Prof. dr hab. Romuald Zabielski, Wiceprezes PAN, Warszawa,

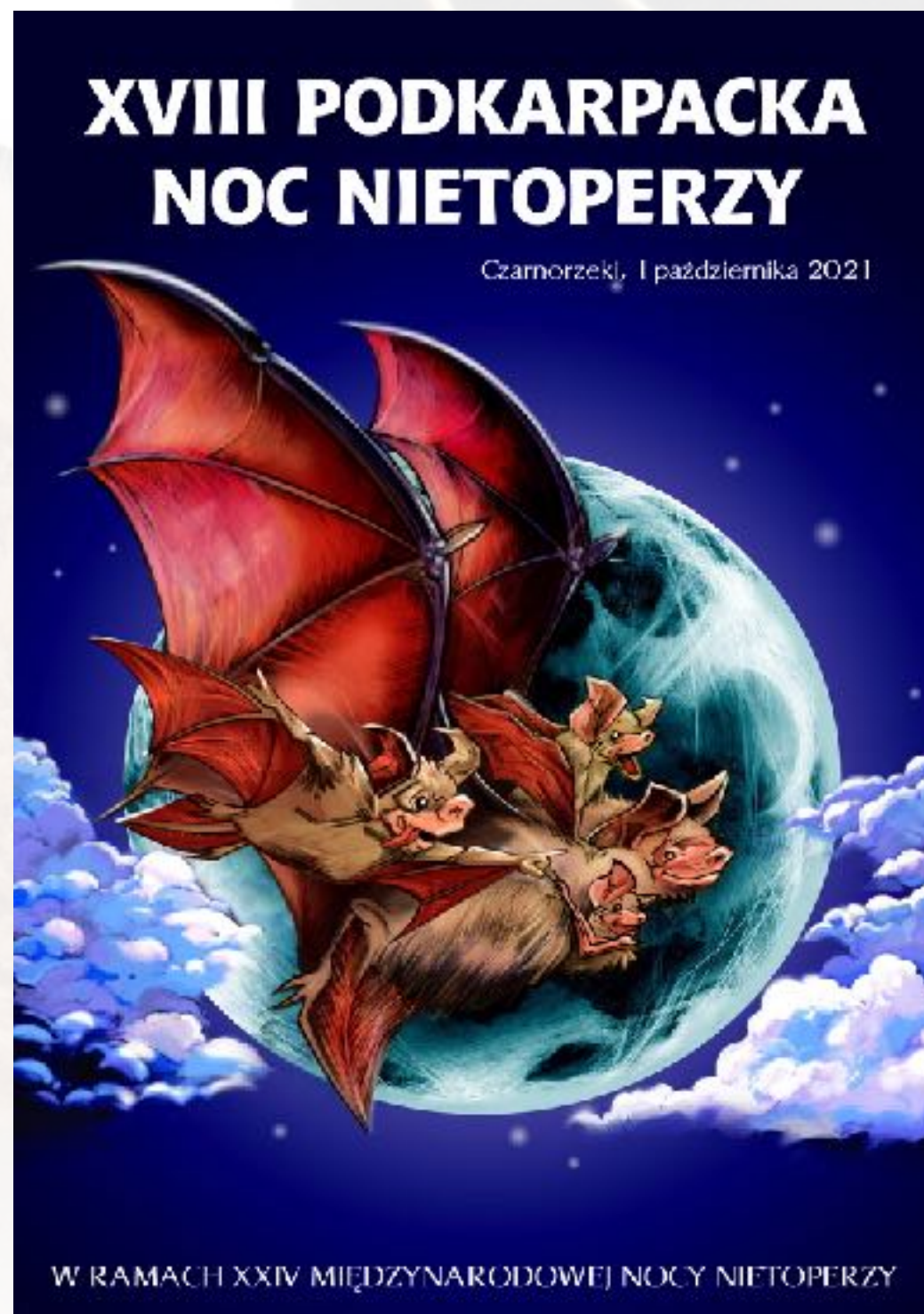
Prof. dr Dumitru Murariu, członek Rumuńskiej Akademii Nauk, Bukareszt,

Dr Eduardo Vernier, Padova, Republika Włoska,

Dr Andriy Taras Bashta, Instytut Biologii Karpat, Lwów, Ukraina.

Działania zmierzające do bezkonfliktowego współżycia ludzi i zwierząt są niezwykle cenne i zasługują na wyróżnienie. Kryształowy Medal Przyjaciół Nietoperzy jest jedynym tego rodzaju wyróżnieniem w Europie przyznawanym ludziom, którzy przejawiają wielką troskę o zachowanie gatunku ginących gatunków zwierząt a w szczególności najmniejszych na świecie ssaków prowadzących nocny tryb życia. Prawnie są one chronione, ale tylko ludzie dobrej woli mogą skutecznie pomóc im przetrwać i przekazać ich pod opiekę przyszłym pokoleniom.

W latach 2012–2020 Kryształowym Medalem wyróżnionych zostało 237 osób z Polski i kilku państw europejskich. Nazwiska wszystkich odznaczonych umieszczone są w Księdze Wyróżnionych „Kryształowym Medalem Przyjaciół Nietoperzy”. Pierwszym wyróżnionym zapisanym w Księdze jest profesor dr hab. Bronisław Wojciech Wołoszyn, a kolejnym Jan Stachyrak, przyrodnik z Korczyny.

KRÓTKA HISTORIA NIETOPERZY

W mitach chińskich sprzed trzech tysięcy lat twórcę świata Hun-tuna przedstawiano pod postacią nietoperza. W starożytnej Grecji i Rzymie nietoperze były poświęcone bóstwom podziemi, a ówcześni rzymianie posługiwali się nimi dla odpędzania nieszczęścia. Według wierzeń Majów bogiem śmierci był Zotz (nietoperz), a stolica ich państwa zwała się Tzinacantlan (miejsce nietoperzy). Do dziś jeszcze w Meksyku żyje Zotzil, czyli Lud Nietoperzy. W Europie na sposobie traktowania tych ssaków przez współczesnego człowieka w znacznym stopniu zaważyły zabobony średniowiecza. Nietoperze były wówczas uważane za „pokojuwe pieski diabłów” i budziły powszechne przerażenie. Rzekomo sprowadzały one choroby, wplątywały się we włosy i wysysały krew. Słowo nietoperz u wielu ludzi szczególnie starszych budzi nieprzyjemne skojarzenia – to „latająca mysz”, „wcielenie diabła”, „wysłannik piekieł” itp. W ludowych wierzeniach nietoperz był wcieleniem śmierci i nieszczęść, czarów i magii, zwano go ptakiem diabła. W folklorze fińskim nietoperz był duszą człowieka wylatującą z niego na noc i wracającą za dnia. W dawnej Babilonii uznawano go za wcielenie złego ducha, w Grecji i Rzymie – za powiązanego z Hadesem. Nie zawsze

jednak nietoperze były synonimem złego – w bajce Ezopa, z powodu świetnego wyczucia przestrzeni po ciemku, były oznaką mądrości. Chińczycy uważają, że nietoperze przynoszą szczęście. Ssak ten po chińsku nazywa się Fu czyli to samo, jak czyta się znak szczęścia i według ich wierzeń zapewnia on długowieczność, bogactwo, zdrowie, czynienie dobra oraz przeżycie wszystkiego co los przeznaczy. Na szczęście przesady te dziś już zanikają. Wśród ssaków nietoperze zajmują drugie miejsce po gryzoniach pod względem liczby gatunków (około 1100). Jest to jedyny rząd ssaków, które dzięki przekształceniu kończyn przednich i rozwinięciu błon lotnych mają zdolność do aktywnego lotu. Ten fenomen w świecie niezwykle trafnie oddaje łacińska nazwa rzędu: Chiroptera – rękoskrzydła. Jednym z ciekawszych zjawisk w życiu nietoperzy jest to, że nawet w zupełnych ciemnościach nie tracą one orientacji. Sowy w takich warunkach nigdy nie fruwały, a zmuszone do tego rozbijają się o przeszkody, których nie potrafią ominąć. Niegdyś tę tę niezwykłą umiejętność nietoperzy tłumaczono istnieniem ciałek zmysłowych, które pomagały zwierzęciu wyczuć nawet minimalne zmiany ciśnienia powietrza przy zbliżaniu się do przeszkody.

Dopiero w 1941 r. dwaj uczeni amerykańscy, Donald R. Griffin i Robert Galambos, wyjaśnili tę tajemnicę. Okazało się, że orientacja przestrzenna u nietoperzy jest oparta na echolokacji, czyli wysyłaniu fali ultradźwiękowej i odbieraniu jej echa, które niesie informacje o bliskości i kształcie przedmiotów. Oprócz rękoskrzydłych echolokacją posługują się między innymi delfiny i niektóre owadożerne, a pewne jej zaczątki istnieją także u człowieka.

Nietoperze przystosowały się do życia w naszej szerokości geograficznej. Podczas biologicznej zimy tych ssaków, która zwykle trwa od października do kwietnia, zapadają one w sen zwany hibernacją. Temperatura ich ciała spada niemal do temperatury otoczenia, praca serca słabnie do kilkunastu uderzeń na minutę, a poziom przemiany materii obniża się o 16 – 81 razy w porównaniu ze stanem pełnej aktywności. W ten sposób mogą one przeżyć kilka miesięcy bez pobierania pokarmu. Z reguły jednak sen zimowy jest przerywany okresami przebudzeń. Wtedy zwierzęta te mogą zmienić miejsce swojego zimowania i uzupełnić braki wody.

Z nastaniem wiosny nietoperze przenoszą się z kwater zimowych do kryjówek letnich, gdzie panuje wysoka temperatura (do 50 stopni) konieczna dla prawidłowego i szybkiego przebiegu ciąży. W tym czasie samice tworzą duże kolonie rozrodcze, samce żyją natomiast w niewielkich grupach lub samotnie. Zwykle w końcu czerwca samica rodzi jedno, rzadziej dwa, ślepe i gołe młode.

Wszystkie nasze nietoperze są owadożerne i odgrywają bardzo ważną i pożyteczną rolę w przyrodzie. To nasi sprzymierzeńcy w walce ze szkodliwymi owadami, między innymi ze strzygonią choinówką, brudnicami mniszką i nieparką, sosnóweczką oraz chrabąszczem majowym.

W ciągu jednej nocy masa owadów zjedzona przez jednego nietoperza jest równa $\frac{1}{4}$ – $\frac{1}{2}$ masy jego ciała. Średniej wielkości nietoperz w ciągu jednego sezonu łowi więc ponad jeden kilogram owadów.

Do fauny Polski należy 22 gatunki nietoperzy, przy czym dwa inne żyją tuż za naszymi granicami. Wszystkie krajowe nietoperze od 1952 roku objęto całkowitą ochroną prawną. Jednak ich liczebność gwałtownie i katastrofalnie spada i prawie wszystkie są zagrożone wyginięciem. Wpłynęła na to chemizacja środowiska oraz stałe ubywanie odpowiednich dla tych zwierząt kryjówek.

Dziś istnieje konieczność rygorystycznej ochrony tych zwierząt i ich kryjówek. Nie pozwólmy ich niepokoić i nie niszczyć miejsc ich przebywania.

Nietoperze potrzebują przyjaciół !

ODWIEDZINY NIETOPERZA (w domu, szkole, miejscu pracy)

Zdarza się, że przypadkowo odwiedzi nas nietoperz w domu, szkole czy w miejscu pracy. Miejmy świadomość, że jest on w naszym domu bardziej przestraszony od nas. Dajmy mu szansę wrócić do swojego miejsca schronienia. Jeśli nietoperz wleci do naszego mieszkania latem, należy umożliwić mu opuszczenie go jeszcze tej samej lub najbliższej nocy. Nie wypuszczajmy nietoperza w ciągu dnia! Praktycznie najlepiej postąpić tak: zamknąć drzwi do pozostałych pomieszczeń, otworzyć szeroko okno, zgasić światło, czekać aż sam wyleci, upewnić się, że na pewno opuścił nasze mieszkanie. Latającego nietoperza nie należy się bać! Na pewno nas nie zaatakuje i nie usiądzie na nas.

Nietoperza znalezionego zimą a zwłaszcza w czasie mrozu, najlepiej przekazać specjalistom. Jeśli takiej możliwości nie mamy, należy przenieść go w bezpieczne nie ogrzewane, ale też i nie przemarzające miejsce o temperaturze o -10°C (strych, piwnica itp.), skąd sam będzie mógł się wydostać np. przez otwarte okno. Nie każdy nietoperz znaleziony zimą w budynku potrzebuje pomocy. Jeśli zimuje w bezpiecznym miejscu o odpowiednio niskiej temperaturze i z możliwością swobodnego opuszczenia kryjówki, pozwólmy mu przeczekać ciężki zimowy okres!

Zwierzaka, któremu chcemy pomóc, najlepiej chwycić w skórzaną rękawiczkę lub przez grubszą tkaninę, tak by nie spowodować u niego obrażeń ale i nie narazić się na ukąszenie czy podrapanie. Dobrym sposobem jest nakrycie nietoperza tekturowym pudełkiem i umieszczenie go w środku za pomocą tekturki wsuniętej od spodu. Szczególną uwagę należy zwrócić na sposób zamknięcia pudełka, bo zwierzęta te potrafią przeciskać się przez wąskie szczeliny i łatwo mogą się z niego wydostać, jeśli pudełko będzie źle zamknięte bądź otwory wentylacyjne będą zbyt duże. Nie należy samemu opiekować się znalezionym osobnikiem, ponieważ wymaga to fachowej wiedzy. Nietoperze

są owadożerne więc nie próbujemy ich w domu dożywiać chlebem, serem czy mlekiem. Bardzo pożyteczne byłoby zrobienie dokumentacji fotograficznej zwierzątko a w szczególności ujęcia, na którym widoczny byłby pyszczek i uszy oraz odnotowanie daty, miejsca i okoliczności znalezienia. Specjalista, któremu przekazemy nietoperza, oznaczy gatunek, określi jego stan i będzie wiedział, gdzie go uwolnić lub jak mu pomóc. Informacje o znalezionych nietoperzach i miejscach ich kolonii są gromadzone i wykorzystywane w celach naukowych, służą do lepszego poznania tych maleńkich ssaków. Jeśli przy łapaniu nietoperza doszło do przypadkowego pokąsania lub podrapania należy niezwłocznie skontaktować się ze swoim lekarzem rodzinnym, innym lekarzem medycyny lub placówką służby zdrowia. W przypadku gdy zwierzę (po pokąsaniu lub podrapaniu) zostało schwytane lub padło należy niezwłocznie skontaktować się z powiatowym lekarzem weterynarii, który zdecyduje o potrzebie prowadzenia obserwacji lub szczegółowych badań laboratoryjnych. Unikajmy więc bezpośredniego kontaktu z przypadkowo znalezionymi zwierzętami dziko żyjącymi. Nietoperze podobnie jak wiele innych gatunków zwierząt dziko żyjących a niekiedy i domowych może być nosicielami różnych chorób. Są osoby, które nietoperzy się obawiają, ale większość stanowią te które dumne są z posiadania ich gniazd. Dodać należy, że zbyt często spotykamy się z mitami i zabobonami dotyczącymi tych niezwykle pożytecznych stworzonek.

Ciągle rozpowszechnia się, że nietoperze wkręcają się ludziom we włosy. Jest to oczywiście nieprawdą! Prawda jest taka, że często nawet nie zdajemy sobie sprawy z tego, iż za sąsiadów mamy nietoperzy. One w dzień śpią a jak my śpimy to one poszukują dla siebie pożywienia. Kolonie nietoperzy można odnaleźć stosując specjalistyczny sprzęt do przetwarzania ultradźwięków na dźwięki słyszalne dla ludzi. Możemy też ją zlokalizować po guanie czyli odchodach.

STOWARZYSZENIE WSPÓŁPRACY POLSKA - WSCHÓD

Jesteśmy organizacją pozarządową, której głównym celem jest budowanie i rozwijanie dobrosąsiedzkich stosunków z naszymi sąsiadami zza wschodniej granicy w oparciu o najlepsze tradycje wzajemnego poszanowania. Dbamy o rozwój współpracy w dziedzinie naukowej, technicznej, oświatowej, kulturalnej, artystycznej, sportowej, turystycznej i gospodarczej. Skupiamy się na krzewieniu przyjaźni Narodu Polskiego i Narodów naszych Wschodnich sąsiadów, uświadamianiu łączącego nas wspólnego pochodzenia słowiańskiego i kultury słowiańskiej oraz możliwości osiągnięcia wielkich korzyści z rozwijania wszechstronnej współpracy. Wśród naszych państw partnerskich są: Armenia, Białoruś, Kazachstan, Mołdowa, Rosja, Ukraina oraz Uzbekistan.

W swoich działaniach skupiamy się na promowaniu polskiej kultury, tradycji i sztuki za granicą, przy jednoczesnym propagowaniu dziedzictwa kulturowego naszych sąsiadów na terenie Polski ukazując element wielopłaszczyznowego przenikania się naszych kultur. Organizujemy w wielu miastach Polski koncerty zespołów artystycznych z tych państw, prezentacje i wystawy dzieł autorstwa malarzy i artystów białoruskich, kazachskich, mołdawskich ormiańskich, rosyjskich oraz ukraińskich. Pokłosiem współorganizowanych z ośrodkami akademickimi konferencji naukowych są liczne wydawnictwa, poświęcone analizie i perspektywom współpracy międzynarodowej Polski z krajami Europy Wschodniej.

Współorganizując cykliczną już Olimpiadę Języka Rosyjskiego na szczeblu krajowym oraz coroczne uczniowskie i studenckie Przeglądy Piosenki Rosyjskiej przyczyniamy się do promocji nauczania języka rosyjskiego w naszym kraju. Jednocześnie jesteśmy w stałym kontakcie z placówkami oświatowymi z polskim językiem wykładowym na Wschodzie, starając się wspierać naszych młodych Rodaków. Dla młodzieży polskiej i polonijnej ze wschodu organizujemy coroczne kolonie, warsztaty tematyczne oraz wycieczki.

Zapraszamy do współpracy zainteresowane problematyką wschodnią osoby, instytucje oraz organizacje społeczne w Polsce i za granicą.

Stowarzyszenie Współpracy Polska - Wschód

ul. Marszałkowska 115

00-102 Warszawa

tel.: 22 826 15 31

Czarnorzecko strzyżowski park krajobrazowy - ścieżki turystyczne

Gmina Korczyna należy do miejsc o szczególnych walorach turystycznych. Znajdująca się w jej granicach najbardziej malownicza część Pogórza Dynowskiego oraz nasycona atrakcjami turystycznymi okolica Czarnorzecko-Strzyżowskiego Parku Krajobrazowego, przyciąga tu miłośników pieszych wędrówek. Piękne krajobrazy, zabytki kultury materialnej i rezerваты przyrody wykorzystywane są coraz częściej jako atuty gospodarcze. Turystyka stała się źródłem dochodu dla 13 rodzin prowadzących gospodarstwa agroturystyczne. Kilkanaście firm produkcyjno-usługowych, gastronomicznych oraz gospodarstw rolnych swą pracę ukierunkowuje pod potrzeby turystów. Jest to okolica bogata w wiele ciekawych miejsc o bogatej historii i kulturze. Szczególnym bogactwem jest tu przyroda i urocze krajobrazy, zwłaszcza w jej północnej części, gdzie wznoszą się zalesione, najwyższe i jednocześnie najbardziej oryginalne partie Pogórza Dynowskiego. Walory i osobliwości przyrodnicze, historyczne oraz turystyczne, ich różnorodność i bogactwo pozwalają sprostać wszelkim gustom i oczekiwaniom odwiedzających. Większa część gminy znajduje się w obrębie Czarnorzecko-Strzyżowskiego Parku Krajobrazowego. Znajdują się tutaj ścieżki przyrodnicze, które mają funkcje turystyczno-edukacyjną.

„Przy zamku Kamieniec” - początek i koniec ścieżki znajduje się przy ruinach Kamieńca. Czas przejścia ok. 1,5 godz. Na trasie znajduje się 6 przystanków. Do najciekawszych obiektów na ścieżce zaliczyć można: niewielką jaskinię „Smoczą Jamę”, stanowisko czynnej ochrony płazów, mogiłę zbiorową z 1831 r. (ofiary epidemii cholery), grupę pomników daglezji, sosnę wejmutkę oraz interesujące gatunki roślin i zwierząt.

„Czarnorzeki – Dział” - ścieżka oddalona na wschód od Przadek ok. 1,5 km. Trasa ma kształt pętli o długości 1,5 km, 4 przystanki z tablicami informacyjnymi. Ze ścieżki można dojść do punktu widokowego na Dziale (516 m), z którego zachwyca przepiękny widok na Beskid Niski, Doły Jasielsko-Sanockie oraz wiele miejscowości. Przy tzw. inwersji powietrza (zdarza się to kilka razy w roku) z tego miejsca można dostrzec Wysokie Bieszczady oraz Tatry.

„Zamek Kamieniec – Prządki” - ścieżka o długości 1,5 km, łączy dwie największe atrakcje Pogórza, tj. Prządki i zamek Kamieniec. Na trasie 6 przystanków z ciekawymi informacjami np. przyrody, lasów, prehistorii i geologii. Okolice Przadek to jeden z najbardziej atrakcyjnych obiektów wspinaczkowych w Karpatach Polskich za wyjątkiem Tatr i Pienin. Wspinać można się po skałach w sąsiedztwie Kamieńca oraz na ścianie skalnej odległej na wschód od Przadek ok. 1,5 km (najbliżej dojść z parkingu przy kościele w Czarnorzekach, ok. 300 m). Skały i ściana wyposażone są w stałe punkty asekuracyjne - ringi. Wspinaczka w rezerwacie Prządki jest zabroniona.

„Strzelnica – Sucha Góra” – ścieżka turystyczna o długości 2 km przebiegająca w niezwykle malowniczym terenie. Ma ona swój początek na parkingu w Czarnorzekach obok kościoła. Na trasie ścieżki oraz w niej niewielkiej odległości, zobaczymy: podziemne wyrobiska kamienia (sztolnie) będące miejscem hibernacji nietoperzy, dwie jaskinie erozyjno – wietrzeniowe zwane „Mohuta Szczelina” o długości 21 m i „Jaskinia Garaż” o długości 14 m, pomnik przyrody źródło Mieczysław. Ścieżka kończy się na szczycie Suchej Góry.

„Strzelnica – Prządky” – ścieżka turystyczna o długości 1,4 km. Prowadzi przez atrakcyjny turystycznie teren do rezerwatu przyrody - Prządky. Początek ścieżki znajduje się obok cerkwi z 1918 roku (obecnie kościół rzymskokatolicki). Ze ścieżki widoczna jest rozproszona zabudowa Czarnorzek oraz łanowy układ pól uprawnych charakterystyczny dla Pogórza.

„Wodospad Trzy wody” - ścieżka o długości 940 m, biegnąca przez urocze tereny Komborni - Granice Górne. Na trasie znajdują się trzy przystanki z tablicami informacyjnymi. Przy trzeciej tablicy informacyjnej znajduje się pomnik przyrody „Wodospad trzy wody”. Powstał na warstwie piaskowca w otoczeniu zwartego drzewostanu jodłowo-bukowego. Jest to jeden z nielicznych wodospadów skalnych objętych ochroną prawną na terenie województwa podkarpackiego. Na szlaku znajdują się „Zaginione skałki”, są to wychodnie skalne odsłaniające się z warstw piaskowców ciężkowickich. Także można zobaczyć okazałe modrzewie, sosnę czarną oraz drzewa żywicowane na których są ślady nacięć wykonane ostrym narzędziem.

„Źródło siarczkowe „Bogumiła” ścieżka edukacyjno-ekologiczna prowadząca do pomnika przyrody w Komborni, ma długość 42 m, szerokości 0,60 m. Edukacyjno-ekologiczny aspekt ścieżki został osiągnięty poprzez umieszczenie na trasie ścieżki 2 szt. tablic tematyczno- informacyjnych. Źródło wody siarczkowej znajduje się na działce nr ewid.1217/1 w Komborni. Źródło o wdzięcznym imieniu Bogumiła zlokalizowane jest na lewym brzegu bezimiennego cieku, należącego do zlewni potoku Malinówka (dopływu Wisłoka). By do niego trafić trzeba w Kretówkach zjechać z trasy Rzeszów-Barwinek na zachód w kierunku Komborni, przejechać 650 m, za kapliczką otoczoną czterema świerkami i słupem wysokiego napięcia skręcić w lewo w drogę utwardzoną. Dalej przejść niespełna 220 m, minąć dom o nr 548 i na wysokości drugiego (nr 547), po prawej, zachodniej stronie odszukać strome zejście do źródła. W ciągu minuty wypływa z niego 5 litrów wody o pH 7,4. Zawiera ona w 1 dm³ 600 mg rozpuszczonych składników stałych, czyli jest to tzw. akrotopega. Źródło wyprowadza wodę siarczkową o mineralizacji 0,6 g/dm³ typu HCO₃-Ca-Mg, H₂S. Zawartość H₂S wynosi 5,0 mg/dm³. Ze względu na skład zalicza się do typu HCO₃-Ca-Mg+H₂S czyli wodorowęglanowo-wapniowo-magnezowego siarczkowego. Zawartość siarkowodoru wynosząca ok. 5 mg/dm³, kwalifikuje ją do wód specyficznych inaczej zwanych swoistymi.

PAN

POLSKA AKADEMIA NAUK

Stowarzyszenie Współpracy
POLSKA - WSCHÓD